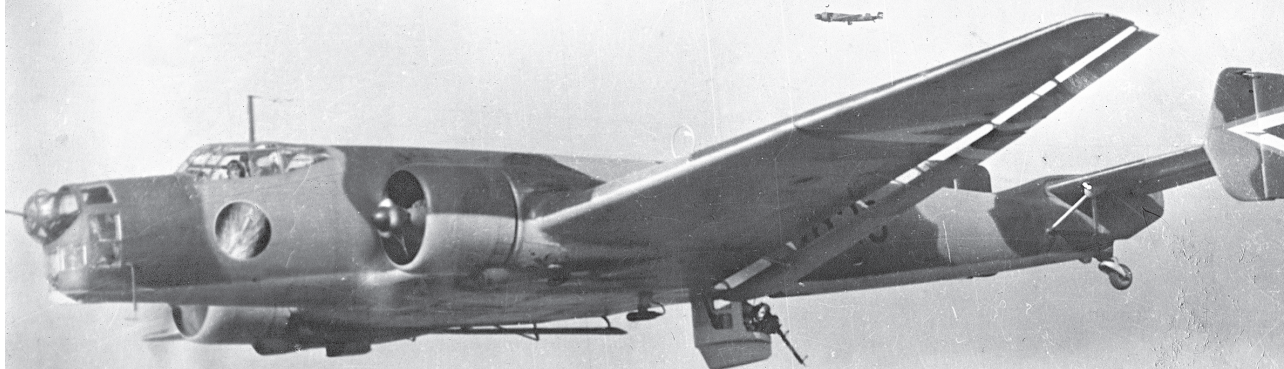

26. ábra. A Magyar Királyi Honvéd Légierő Junkers Ju 86 K-2-es bombázóköteléke (Fotó: Fortepan/Erky Nagy Tibor, 18993)

Somkutas Róbert*

A Magyar Királyi Honvédség páncélozott eszközökkel felszerelt felderítő csapatai a Barbarossa hadművelet során IV. rész

1941. JÚLIUS 1. – TÁMADÁS!

Július 1-én, a támadás első napján, a Kárpátok sajátos időjárásának megfelelően eleredt a kiadós eső és több napon át, változó intenzitással, esetenként kisebb szünetekkel további próbára tette a magyar csapatok állóképességét.

1941. július 1-én 7 órakor – vadászgépek aktív támogatása mellett – megkezdődött a Kárpát-csoport Kőrösmező területéről Kolomija, Sztanyiszlav felé előretörő hadművelete.

A hadműveleti csoportosítás légi támogatását a Magyar Királyi Honvéd Légierő veszprémi 4. bombázórepülő-ezredének 18 db Junkers Ju 86K és a debreceni 3/5. bombázó századának 9 db Caproni Ca-135-ös gépe hajtotta végre, és bombázta a Jablonica, Tatarov, Mikulicsiny és Vorohta községekben lévő vezetési pontokat, valamint támadta a vorohtai vasútvonalat. A bombázó erők egy része még az esti órákban is csapást mért a gyeljatyni vasútállomásra, illetve a térségből visszavonuló szovjet erőkre. Ez idő alatt a távfelderítő repülőszázad gépei folyamatosan jelentették a változó helyzetre vonatkozó felderítési adatokat [1, 78. o.].

A támadás első lépcsőjeként Felkl Jenő tábornok csoportja megindult Kőrösmező térségéből a Tatár-hágón át Jablonica – Mikulicsiny irányába, majd a Hoverla magaslatról¹⁷⁶ tovább, a Prut folyó völgyébe. A kötelék az 1. hegyi dandár parancsnokának vezetése alatt a 3., 4. hegyi zászlóalj, 2., 3., 11., 26. határ vadász-zászlóalj, V., VIII., 105.

légvédelmi tüzérsztyál állományából állt [2, 317. o.]. A támadást a 2. gépkocsizó dandár és az 1. lovasdandár tüzérsége Kőrösmezőről támogatta [3, 85. o.].

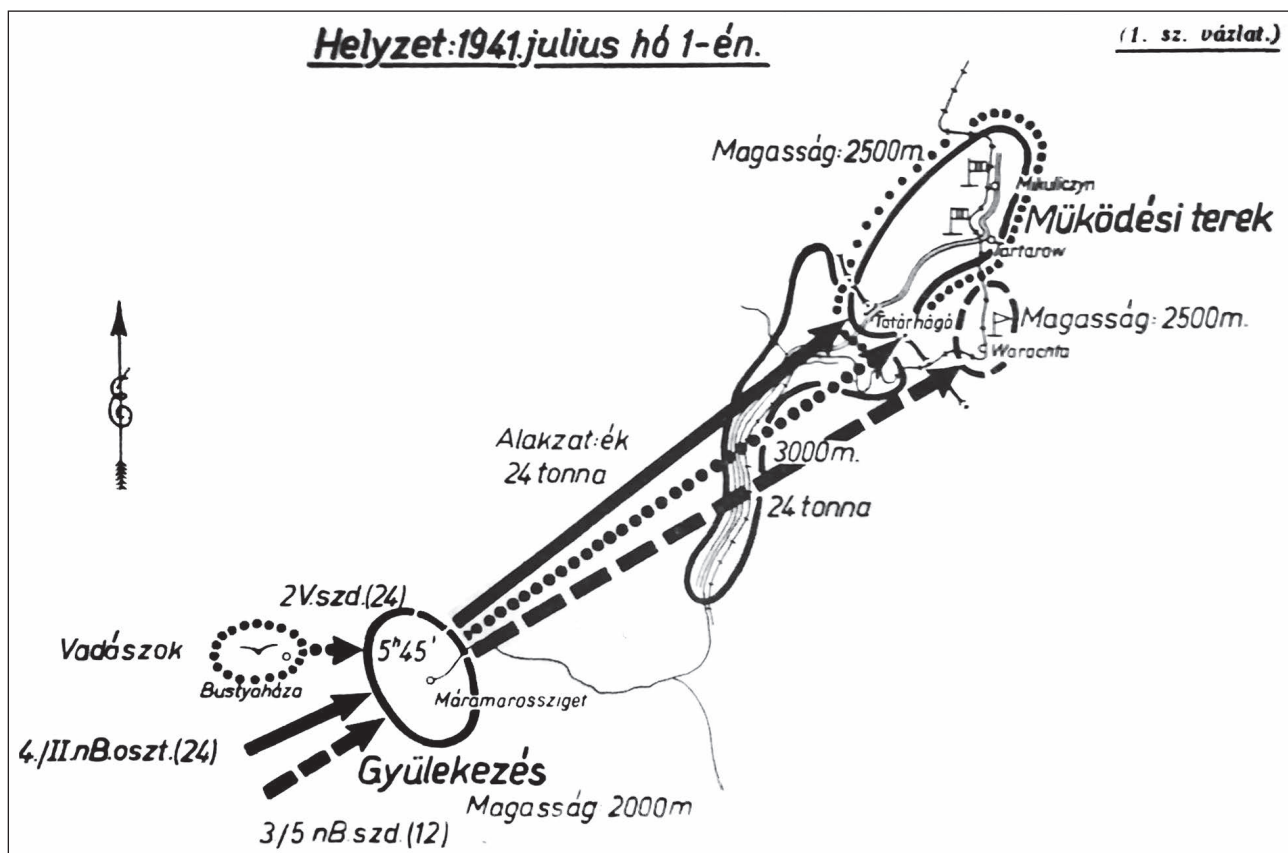
A Tatár-hágó körzetét a szovjet csapatok már korábban kiürítették, ezért az első napokban harcérintkezésre nem került sor. A szovjet csapatok Gyeljatynig valamennyi műutat járhatatlanná tették és az összes hidat felrobbantották. Emiatt az előrenyomulás lassúvá vált, és – mivel a dandár kevés műszaki erővel és eszközzel rendelkezett –, az utak helyreállítása igen vontatottan haladt [2, 317. o.].

A határt a reggeli órákban átlépő hegyi és határ vadász csapatok nehezen nyertek tért. A 4. hegyi zászlóalj Vorohtát érintve Argyezuluzáig, a 3. hegyi zászlóalj pedig Vorohtáig jutott előre, a dandár zöme pedig – Kögler Jenő ezredes csoportja – már Tatarov előtt elakadt [4, 71. o.]. Emiatt a 2. gépkocsizó dandár az 1. hegyi dandár mögött volt kénytelen vesztegelni [3, 86. o.].

Az egyébként is korlátozott áteresztő képességű utak állapotát még tovább rontották az elkezdődő esőzések, és az utak szokatlanul nagy mennyiségű gyalogos és jármű (nem beszélve a gépjárművek és a páncélosok) terhelése. Az esőzések miatt a gyorsfolyású patakok megáradtak és sok esetben elsodorták a műszaki csapatok által létrehozott szükséghidakat, a patakok szélessége pedig a nagy vízhozam miatt megnőtt. Ezek együttesen tovább gátolták a menet során feltorlódó csapatok előrevonását és jelentősen késleltette a csapatok (ezen belül is a gyorscsapatok) harcra vetését.

* Nyá. alezredes, ORCID 0000-0002-3746-9588

27. ábra. A Magyar Királyi Honvéd Légierő légitámadásáról készült vázlat (1941. 07. 01.) [18]

A déli órákra a hadműveletek jobb szárnyára beérkező Miklós Béla vezérőrnagy átvette a parancsnokságot a csoportosítás felett [3, 86. o.]. Úgy döntött, hogy a keskeny előrevonási útvonal zsúfoltsága ellenére, a 2. gépkocsizó dandárt a felvonult Felkl-csoport harcoszlopain keresztül veti majd ütköztetbe.

Az 1. hegyi dandárnak parancsba adta, hogy a műúttól keletre, a Hoverla-hegyen keresztül jusson ki a Prut völgyébe [2, 317. o.]. A dandár két zászlóalja a meghatározottak szerint megindult a Hoverla lejtőjén. Az 1. hegyi zászlóalj Vorohát érintve, Zabije felé elérte Ardzeluzát. Azonban a zászlóalj zöme, a jelentős mérvű rombolás miatt végül Tatarov területén, az ötödik lerombolt hídnál elakadt. A 3. hegyi zászlóalj Voroháig jutott el.

A 2. gépkocsizó dandárnak fél napjába került, mire átkínlódta magát a kijelölt előrevonási útvonalon lévő saját erőkhöz [5, 216. o.]. A gyors ütköztetbe vetési kísérlet így kudarcot vallott, nem sikerült időt nyerni, sőt a magyar csapatok jelentős időhátrányba kerültek. Végül a gépesített erők Tatarovon áthaladva hamarosan elérték Mikulicsint, ahonnan – a műút jobb állapota miatt – már gyorsabban haladtak [4, 71. o.].

A támadás első napjára az 1. lovasdandár állományának még mindig csak a 80%-a érkezett be a kijelölt körletébe.

Az 1. gépkocsizó dandár Budapestről végrehajtotta a 250 km-es, majd az azt követő újabb 280 km-es keréken végrehajtott menetet, amely után, július 1-én élel beérkezett Rahóra.

Az 101. számú páncélvonat – kihasználva a korábban már említett, sikeresen elfoglalt Beszkideken átvezető vasúti alagutat – a határon átnyúló európai szabványú vasútvonalon felderítési feladatokat végrehajtására, bevetésre indult Oporec felé [6, 48. o.].

A harcoló csapatok ellátását biztosító élelmezési és egészségügyi egységek is Huszt – Rahó – Ökörmező területére települtek [3, 86. o.].

ESEMÉNYEK JÚLIUS 2-ÁN – A KÁRPÁTOK BÉRCEI KÖZÖTT

A Kárpát-csoport előtt lévő szovjet csapatok már mindennél visszavonulóban voltak. A fő erők elszakadását erős utóvédekkel biztosították. Céljuk a Dnyeszter elérése, és annak keleti partján történő megkapaszkodás volt. Lehetőség szerint igyekeztek a magyar csapatok gyors előretörését lassítani annak érdekében, hogy a kivont csapatok a számukra meghatározott védelmi terepszakaszokat elfoglalhassák.

A támadó csapatok támogatására a 4/4. bombázószázad – a 3/5. bombázórepülő-század 8 db Caproni Ca-135-ös bombázó gépével megerősítve – támadta a Sztanyiszlav, Zalescsiki, Sznyatin körzetében lévő célpontokat, illetve a körzetből visszavonuló szovjet csapatokat [1, 80. o.].

Július 2-án a bal szárnyon folytatott előrenyomulásban kimerült 8. határvadász dandár részére Skolében pihenőt rendeltek el.

Rakovszky vezérőrnagy dandárparancsnok – a rövid pihenő által adott lehetőséget kihasználva – a vezetés egyszerűsítése, az erők koncentrálása és az ütőerő növelése érdekében a meglévő erőkből két csoportosítást hozott létre. A 2. hegyi zászlóaljból – az 1. hegyi zászlóalj parancsnoka, Újlaky György alezredes parancsnoksága alatt – alakult meg az ún. Újlaky-csoport⁷⁷, míg a Pisky-csoport⁷⁸ Pisky Zoltán alezredes parancsnoksága alatt jött létre. A dandárparancsnok ezen kívül a hadtesttől két hadihíd-oszlop útba indítását igényelte, mert addigra már a visszavonuló szov-

28. ábra. A rombolt utakon páncélgépkocsikkal nehéz volt az előretűnés (Fotó: Képes Vasárnap, 1941. 28. sz.)

29. ábra. Az első honvédjárőr a Kárpátok túlsó oldalán (Fotó: Képes Vasárnap, 1941. 28. sz.)

jet csapatok a Vigodánál lévő Svica-hidat és az Opor híd-jait is felrobbantották [4, 71. o.]

Az Újlaki-csoport (az 1. hegyi-, a 25. határvadász- és a VIII. kerékpáros zászlóalj) és a Pisky-csoport (a 2. hegyi-, a 10. határvadász- és az újonnan beérkező 15. kerékpáros zászlóalj) július 4-re elérte Boljekov – Ludovikana vonalát. További feladatuk volt, hogy a kerékpáros alegységekkel Kalus és Sztanyiszlav irányában derítsék fel a területet, minél előbb jussanak ki a Dnyeszterhez, és vegyenek birtokba átkelőhelyeket. A gyalogos egységek számára végső támadási célként Sztanyiszlav elfoglalását határozták meg [5, 216–217. o.].

A dandár a hadműveleti csoportosítás északi szárnyának biztosítási feladatát is megkapta. A német 101. könnyű gyaloghadosztállyal közös sávhatárt az Orov–Taniava–Boljehov–Kalus települések északi vonalában határozták meg.

A dandár alárendeltjeinél lévő 151. és 152. kerékpáros utászszázadait átadatták a gyorshadtestnek, hogy a Tatárhágónál lévő utak mielőbbi helyreállításával biztosítsák a fő erők előrevonását. A helyettük megkapott 15. kerékpáros zászlóaljat, valamint annak utász erőt is beszámítva, csak minimális műszaki képesség maradt a csapatnál.

Július 2-án a déli szárnyon a 2. gépkocsizó dandár már aktív támadó tevékenységet folytatott és az élen, az adott lehetőségek szerint a felderítő-zászlóalj „tört előre” Gyeljatyin – Nadvorna terepszakaszig, elhagyva a Hoverla hegy oldalában lassan előremozgó, illetve az utak használhatóvá tételén dolgozó 1. hegyi dandár csapatait.

A 2. felderítő-zászlóalj – Zádor Endre alezredes parancsnok közvetlen vezetésével és irányításával – 1941. július 3. és 5. között erőszakos felderítő tevékenységet folytatott, amely időben biztosította a dandárparancsnok részére a felderítési adatokat az ellenségről és a terepről. Esetenként a zászlóaljparancsnok a fontosabb járőröket személyesen, vítéz magatartással vezette, ezért kitüntetésben részesítették.⁷⁹ A zászlóalj kiküldött felderítőjárőrei július 2-án, a nap végére kijutottak Gyeljatyinig, míg a zászlóalj Mikulicsint foglalta el. A dandár előrevonását már elsősorban nem a szovjet utóvéd csapatok, hanem a műtárgyak rombolása és az utak korlátozott járhatósága akadályozta. Tatarovtól Gyeljatyinig hét felrobbantott hid állta útjukat, ezért a felderítőket követő 6. gépkocsizó zászlóaljat – annak érdekében, hogy mielőbb kiérjenek a megszabott körzetbe – gyalog indították útnak. A hidak helyreállításához szükséges hadihíd-anyagok azonban ekkor még csak Huszt körzetében voltak. A helyreállítási munkákhoz szükséges, hiányzó

műszaki erőket a 8. határvadász dandár műszaki erőinek átcsoportosításával igyekeztek pótolni [6, 49. o.]

Az 1. hegyi dandár – mint a Miklós-csoport alárendeltje – Zsabja területére előrenyomulva Mikulicsin – Tatarov – Lazescsin körzetét elfoglalva, déli irányból biztosította a gyorshadtest hátát. A hegyi dandár ellátását biztosító vonat a nehéz hegyi pályán azonban nem tudta követni a dandár csapatait, ezért a dandár ellátásában utánpótlási nehézségek kezdtek mutatkozni. A kezdeti időszakban a hiányt különböző szükségmegoldásokkal és a zsákmányolt hadianyagok felhasználásával igyekeztek pótolni.⁸⁰

Az 1. gépkocsizó dandár csapatai, a 9. harcokocsizó zászlóalj és vonata kivételével, beérkeztek Borkút–Trebusa körzetébe.

Az 1. lovasdandár még mindig folytatta felvonulását a körzetébe, parancsnoksága pedig Nagybockóra települt át.

ESEMÉNYEK JÚLIUS 3-ÁN – KIJUTÁS A KÁRPÁTOK KELETI LEJTŐIRE

Július 3-án a magyar támadó csoportosítás bal szárnyán a Rakovszky-csoport már az új harcászati csoportosításban folytatta a feladatát.

A Pisky-csoport a nap során zászlóaljaival elérte Ludovika, illetve Tyereskova körzetét, miközben a felderítő szervei már Vigoda irányában folytatták feladatukat. A bal szárnyon előrenyomuló alegységek Sztrij térségében – a kisebb kezdeti együttműködési nehézségek után⁸¹ – felveték az összeköttetést a szomszédos német csapatokkal és biztosították a Kárpát-csoport bal szárnyát. A dandár bal

30. ábra. Úttalan utakon (Fotó: Képes Vasárnap, 1941. 29. sz.)

31. ábra. ...ha kell a vasúti pályán, de előre!
(Fotó: Képes Vasárnap, 1941. 29. sz.)

szárnyán harcoló 25. határvadász-, 1. hegyi és VIII. kerékpáros zászlóaljak Kamionkán és Bolohovon át, a jobb szárnyon lévő 2. hegyi és 10. határvadász-zászlóalj pedig a Svica völgyében, Vigoda falun keresztül, Dolina településre való beérkezést kapták feladatuk. A 15. kerékpáros zászlóaljat Volócról Viszkovon át, egyenesen Dolinára csoportosították át.

Az Újházy-csoport folytatta előrenyomulását Ludvikovka helységein át. A VIII. kerékpáros zászlóaljnak a főerők fedezését végrehajtva, szintén Dolinaig való kijutás volt a feladata. A kerékpáros zászlóalj utász százada Skolénél az Opor folyón megkezdte a hadihíd építését, ami a következő napra el is készült. Felkészültek a Svica-patak áthidalására is, de a heves esőzések miatt a patak folyóvá duzzadt, ezért meg kellett várniuk az áradat levonulását.

A gyorsadtest kellő ütemű előrenyomulása csak a Felkl-csoport gyalogos részeinek az előrevonási útról történő levonulása, és az út helyreállítási munkáinak megkezdése után vált lehetővé. A 2. gépkocsizó dandár – a Kárpát-csoport első lépcsőjeként – a fő támadási irányban igyekezett előrejutni.

Az élen haladó 2. felderítő-zászlóalj felderítőosztaga Örményi Zoltán százados, a motorkerékpáros század parancsnokának alárendeltségében hajtotta végre a felderítést. Az osztagparancsnok felderítés közben félszázadával 1941. július 3-án Kolomejában eredményes helyséharcot vívott az ellenséggel, támadásukat elhárítva tovább tört előre és folytatta a felderítési feladatát.⁸² Kolomeját végül a dandár első lépcsőjében harcoló 12. kerékpáros zászlóalj és a 6. gépkocsizó zászlóalj foglalta el egy 150 fős szovjet

32. ábra. Erőpróba a nehéz terepen
(Fotó: Képes Vasárnap, 1941. 28. sz.)

33. ábra. Ha az utak nem járhatók, akkor a terepen kell biztosítani az előrejutást (Fotó: Képes Vasárnap, 1941. 28. sz.)

utóvéd kiverése után, majd a helyiség megtisztítását követően, a területet biztosította.

A harcokban kitűnt Mátyássy Miklós százados – a 12. kerékpáros zászlóalj puskás századának parancsnoka –, aki ezen a napon a felderítőosztagával elfoglalta Nadvorna-t, majd öntevékenyen és saját felelősségére Sztanyiszlavig előretört. A várost elsőként vette birtokba és azt öt napon keresztül tartotta [5, 216. o.].

A 2. gépkocsizó dandár fő erői kijutottak Jamnáig, a többi alárendeltje Tatarov és Kőrösmező között, a fő előrevonási útvonalon meneteltek. A beérkező 9. harcokcsizó zászlóalj – a Kőrösmezőn végrehajtott kirakodást követően – csatlakozott a dandár főerőjéhez.

A nap végére a 2. felderítő-zászlóalj felderítő szervei is kijutottak Sztanyiszlavig.

A végrehajtott légi felderítési adatok és légi megfigyelések alapján megállapították, hogy a szovjet csapatok nagy méretű csapatátcsoportosításokat hajtottak végre a Kárpát-csoport előtti hadművelleti területről északi irányba, illetve mögöttük, Kolomija-Zalescsiki-Skala útvonalon is. Azt is jelentették, hogy ekkorra már csak három ép híd maradt a Dnyeszteren. Ezek közül kettő Zalescsiki és egy híd pedig Nyizsov településeknél ívelt át a folyón.

A gyorsadtest parancsnoka – a Dnyeszteren való átkelelési lehetőségek megszerzése érdekében – az előretörés ütemének gyorsítását adta parancsba Horodenka – Zalescsiki irányba.

A vezérkar is értékelte a beérkezett felderítési adatokat és azok alapján a Kárpát-csoport további feladataként egy északkeleti Sztanyiszlav – Halics irányú előretörés végrehajtását szabta meg, amely célja a szovjet csapatok Dnyeper mögé történő tervszerű visszavonulásának megakadályozása volt [6, 51. o.].

A jobb szárnyon „tevékenykedő” Felkl-csoport még ezen a napon sem tudott túljutni Tatarov településen [3, 86. o.]. Az 1. hegyi dandár a nehéz terepen csak igen lassan jutott előre. Vonata nem tudta követni, s ezért Felkl Jenő dandárparancsnok július 4-én légi úton kért élelmet és egyéb elátmányt. A Kárpát-csoport parancsnokság az intézkedést ki is adta, a repülőök azonban a nagy ködben a korlátozott látási viszonyok között nem tudták az élelmiszert a dandárhoz eljuttatni [4].

Az 1. gépkocsizó dandár a begyülekeztetett erőivel már megkezdte az egyetlen, szűk útvonalon az előrevonását Tatarov irányába. A gyorsadtest másik seregtestét, az 1. lovas dandárt még mindig a csapata beérkeztetése foglalta le.

A szárazföldi csapatok feladatának biztosítása érdekében az 1. távfelderítő osztály folytatta Snyatin-Kamenyec-Podolszki-Borscsöv-Csorkov helységeket, illetve a Dnyeszter átjáróinak felderítését. Ezzel párhuzamosan a Kárpát-

34. ábra. A pontonok előrevonása komoly nehézségekbe ütközött (Fotó: Képes Vasárnap, 1941. 30. sz.)

csoport alárendeltségében tevékenykedő két közelfelderítő század is folytatta a felderítési feladatait a harcászati mélységben. A 4/3-4. és a 3/5. bombázórepülő-századok támadták Kamenyec-Podolszki-Borscsöv-Csorkov helységeket, illetve az erődvonalukhoz visszavonuló ellenséges menetoszlopokat, amelyek a Dnyeper mentén nagyon sokszor komoly ellenállást tanúsítottak a magyar csapatokkal szemben [1, 80. o.].

Az addig kiadott német és magyar értékelések általában elismeréssel szóltak a szovjet csapatokról: „tevékenységük egyre szervezettebb, felismerik a helyzeteket és többnyire jó döntéseket hoznak. Szívóosságuk és kitartásuk példaértékű, még a kilőtt harckocsikat is védik. A végsőkig harcolnak, veszteségeikkel nem törődnek.”⁸³

ESEMÉNYEK JÚLIUS 4-ÉN – FOLYÓAKADÁLYOK LEKÜZDÉSE

A csoportosítás északi szárnyán a Rakovszky tábornok vezette kötelék folytatta lendületes támadását. A Volócról Viskovon át beérkező 15. kerékpáros zászlóalj gépkocsizó éle megfelelő gázlót felderítve – híd nélkül is – átkelt a Svica folyón, és már a délelőtti órákban kijutott Dolinára. Kiküldött felderítőcsapatai gyors előretöréssel 17 órára behatoltak Sztanyiszlávba, ahol sikeresen elfoglalták a Bisztrica folyón átvezető hidat.

A gyors előretörés eredményeként a csapatok jelentős mennyiségű hátrahagyott hadianyagot zsákmányoltak.⁸⁴

Az Újlaki-csoport és a Pisky-csoport, valamint a fentebb említett 15. kerékpáros zászlóalj július 4-ére elérte Boljekov – Ludovikana vonalát. A zászlóalj kerékpáros részei további feladatként megkapták a Kalus és Sztanyiszlav irányába történő felderítés végrehajtását, és a Dnyeszterhez való mielőbbi kijutást annak érdekében, hogy birtokba vegyék az átkelőhelyeket. A gyalogos csapatok számára végső támadási célként Sztanyiszlav város teljes elfoglalását határozták meg [5, 216–217. o.].

Az Újlaky-csoport még kora reggel átkelt az Opor folyón az utászok által elkészített szükséghídon keresztül, és éjjel kijutott Dolináig. A csoport zöme Boljekovig jutott előre a rossz minőségű úton. A VIII. kerékpáros zászlóalj is beérkezett Dolinára, onnan azonban a Kárpát-csoport parancsnoksága – az addigi csoportosításból kivonva – Bednarovra rendelte a csapatot.

A dandárparancsnokság is követte csapatait és áttelepült Dolinára. A végrehajtott gyors előretörés és a rossz útviszonyok miatt a Rakovszky-csoport kiterjedése már légvonalban is 180 km-re növekedett, ami komoly utánpótlási gondokat vetett fel.

A déli szárnyon a Felkl-csoportot kivonták Miklós vezérőrnagy parancsnoksága alól [5, 216–217. o.]. Az 1. hegyi dandár által elfoglalt területen megkezdődött a katonai közigazgatás bevezetése. A dandár alárendelt zászlóaljaival Berezov–Zsabja–Vorohtcha–Lazescsina és Blotek településeket elfoglalva a továbbiakban biztosítási és útfenntartási feladatokat látott el, illetve folytatta a déli irány felderítését. A szovjet csapatok az addig használt egyetlen járható utat, és az azon átvezető közbeeső hidakat 17 helyen robbantották be. Ezek közül is a legnagyobb gondot a Tatarov–Mikulicsin közötti híd és a gyeljatyni viadukt helyreállítása, illetve annak kiváltása okozta [6, 52. o.].

A 2. gépkocsizó dandár is folytatta a visszavonuló erők Dnyeszterig történő követését és felkészült, hogy a folyó túlsó partján hídfőket hozzon létre. A legnagyobb súlyú előrenyomulást Horodenka–Zalencsiki irányában folytatta, ahol még két híd volt használható állapotban.

1941. július 4-én a dandár első lépcsője reggel 7 órakor megkezdte az előrevonását, az előttük nyomuló felderítőerők már délre felzárkóztak az orosz erők Horodenka falut védő biztosítási vonalára. A Horodenkát a 2. felderítő-zászlóalj árkászszakasz parancsnoka, Scweickhardt Gyula zászlós, a kiküldött harcfelderítő járőr parancsnokaként derítette fel, és felderítés eredményének jelentését követően a felderítőosztag harcában is kezdeményezően részt vett, amiért kitüntetésben részesült.⁸⁵

A fedező erők visszavetése után a dandár él zászlóalja betört a településre, ahol igen véres és elkeseredett utcai harcot vívtak. A 2. gépkocsizó dandár parancsnoka Horodenkán harcba vetette a 12. kerékpáros zászlóaljat, majd Sznyatinon át a 6. gépkocsizó zászlóaljat is bevetette a zalencsiki-híd megszerzése érdekében. Az itt védekező szovjet utóvédeket a zászlóaljtól kiküldött Joanelli Tibor hadnagy parancsnoksága alatt tevékenykedő felderítő járőr határozott támadása vetette vissza.⁸⁶ A kb. két zászlóalj erejű szovjet erő ellenállása csak azt követően tört meg, amikor a dandár főerői átkaroláshoz fejlődtek fel. Így tudták a települetet még sötétedés előtt birtokba venni a magyar csapatok.

A Nyizsnyovban lévő, még ép Dnyeszter-híd birtokba vételére a 12. kerékpáros zászlóaljat indították Sztanyiszlavon keresztül, de végül ezt a feladatot az 1. gépkocsizó dandárnál kedvezőbb megközelítési helyzetben lévő 10. kerékpáros zászlóalj hajtotta végre.

35. ábra. Kerékpáros csapatok a Prut folyó völgyében (Fotó: Képes Vasárnap, 1941. 29. sz.)

36. ábra. Kijutás a Kárpátokból

Ekkora már az 1. gépkocsizó dandár már Gyeljatyinig jutott előre.

Az 1. lovasdandár a részére meghatározott megindulás körletében Borkút – Rahó területén összpontosult [5, 216–217. o.].

A gyorshadtest-parancsnokság a törzsszállását Kolomijába helyezte át, a Kárpát-csoport parancsnoka pedig áttelepült Ökörmezőre [3, 86. o.].

(Folytatjuk)

IRODALOMJEGYZÉK

- [1] M. Szabó Miklós. *A Magyar Királyi Honvéd Légierő a második világháborúban*, Budapest: Zrínyi Katonai Kiadó, 1987.;
- [2] „A Kárpát-csoport megalakulása és harctevékenysége (1941. június 30. – július 8.)” in Liptai Ervin (szerk.). *Magyarország hadtörténete két kötetben* (Budapest: Zrínyi Katonai Kiadó, 1985) II. kötet;
- [3] Csima János: *Adalékok a Horthy-hadsereg szerveztének és háborús tevékenységének tanulmányozásához (1938-1945)* Budapest: Honvédelmi Minisztérium Központi Irattár, 1961.;
- [4] Kálmán Dániel. *A magyar királyi honvédség a II. világháborúban*. Miskolc: 1971–1974. HIM HL TGY 2721;
- [5] Helgert Imre, Vass Jenő Sándor: *A Hazáért. A Magyar Honvédség múltja és jelene 1848-2004*. Szaktudás Kiadó Ház, 2006.;
- [6] Andaházi Szeghy Viktor. *A magyar királyi Honvédség részvétele a Szovjetunió elleni támadásban (1941. június – december)*, Szeged: Belvedere, 2016;
- [7] Andaházi Szeghy Viktor. „A Kárpát-csoport 1941. évi ukrajnai tevékenysége” *Hadtörténelmi Közlemények*, 117. évf., 1. sz. (2004.) http://www.epa.hu/00000/00018/00076/pdf/EPA00018_hadtortenelmi_2004_01_205-248.pdf;
- [8] *Harcászati szabályzat*. „1. rész., Harcászati elvek.” Budapest: M. Kir. Honv. Minisztérium Kiadványa, 1939, 37–39. p.;
- [9] Horváth Csaba. *A magyar katonai felderítés története. A kezdetektől 1945-ig* (Budapest: Püldo Kiadó, 2006.);
- [10] Kontz Sándor szds. „A 8. határ vadász dandár hadműveletei, 1942. június 28–július 9.” *Magyar Katonai Szemle* 12. évf., 1.sz. (1942. I. negyedév);
- [11] Kozma Endre, Héjja István, Stefancsik Ferenc. *Katonaföldrajzi kézikönyv*, Budapest: Zrínyi Kiadó, 1993;
- [12] Vitéz Somogyi Endre. *Magyarország és környező államainak katonai földrajza*, Budapest: Jakab. M. H. Könyvnyomdai Műintézet nyomása, 1930;
- [13] *Magyar Tartalékos Tisztek Lapja* IV. évf. 7. szám, 1943. április 5. (MTTL IV.évf. 7. sz.);
- [14] Szabó Péter. *Harcok a horogkereszt árnyékában. A magyar királyi honvédség küzdelme a keleti hadszíntéren 1941–1944*. (Magyar történelem – Nagy csaták 12.) Budapest: Duna International, 2013.;
- [15] Somkutas Róbert. „A hidak biztosításának szerepe a magyar haderő erőinek és eszközeinek előrevonásában az 1941 évi délvidéki hadművelet során.” *Katonai Logisztika* 25, 3-4. szám (2017), 137–179. p. Letöltve: 2019.09.24. http://epa.oszk.hu/02700/02735/00085/pdf/EPA02735_katonai_logisztika_2017_3-4_137-179.pdf;
- [16] Boda József, Ruszin Romulusz. *Levegőből harcba. A magyar katonai ejtőernyőzés története és változó feladatrendszere*. Budapest: Zrínyi Kiadó, 2012.;
- [17] M. Kir. Honvéd vezérkar főnöke. *4.osztály, A folyó háború tapasztalatainak ismertetése (Zárult 1941.XII.) Gyalogság, gépkocsizó gyalogság*, Budapest: Attilanyomda részvénytársaság, 1942, 9. p.;
- [18] vitéz ditrói Orosz Béla m.kir. rep. ezredes: *A magyar Légierők teljesítményei a Kárpátoktól a Dnyeperig. Tapasztalatok a repülőerők vezetése és alkalmazása terén*, Budapest, 1942, A Vitézi Rend Zrínyi csoport kiadása.

JEGYZETEK

- 76 A Hoverla magassága 2061 m, az Ukrán-Kárpátok legmagasabb csúcsa. 1939. március 15. és 1940. augusztus 30. között Magyarország legmagasabb pontja volt. <https://hu.wikipedia.org/wiki/Hoverla> Letöltés ideje: 2018. március 1.;
- 77 Az Újlaky-csoport: 1. hegyi, 25. határ vadász-, VIII. kerékpáros zászlóalj és a 24. tüzérezisztály. Andaházi Szeghy Viktor, „A Kárpát-csoport 1941. évi ukrajnai tevékenysége” *Hadtörténelmi Közlemények*, 117. évf., 1. sz. (2004): 224. o.;
- 78 A Pisky-csoport állománya: 2. hegyi és 10. határ vadász-zászlóalj, 24. tábori tarackos és 2. hegyiágyús ütegek, a 24. árkász- és a 151. kerékpáros utászszázadok. Andaházi Szeghy Viktor, „A Kárpát-csoport 1941. évi ukrajnai tevékenysége” 225. o.;
- 79 HIM HL kiegészítési javaslat. 1941_3d.-1a;
- 80 A dandár a fellépő élelmiszerhiány megoldására például a vorochtai péküzem ideiglenes beindításával segített. Andaházy Szeghy Viktor, *A magyar királyi Honvédség részvétele a Szovjetunió elleni támadásban (1941. június – december)* (Szeged: Belvedere, 2016), 49. p.;
- 81 A német csapatok nem ismerték fel a magyar egységet, ezért tüzet nyitottak rá, amit azok viszonoztak. Ez a hiányosság egy-egy sebesült áldozatot követelt mindkét fél részéről. Andaházi Szeghy Viktor, *A magyar királyi honvédség részvétele a Szovjetunió elleni támadásban (1941. június – december)* (Szeged: Belvedere, 2016), 50. o.;
- 82 HIM HL kiegészítési javaslat. 1941_3d.-1a;
- 83 Helgert Imre, Vass Jenő Sándor, *A Hazáért. A Magyar Honvédség múltja és jelene 1848–2004*. (Budapest: Szaktudás Kiadó Ház, 2006): 216. o.;
- 84 Helgert kézre jutott 18 db könnyű, 8 db közepes, 6 db nehéz harckocsi, 25 db lánctalpas vontató, 50 db tehergépkocsi, 5 db személygépkocsi és 2 db I-16 típusú vadászrepülőgép, valamint egy teljesen feltöltött katonai raktár, 15 vagon tüzérségi lőszer és 10 000 l benzin;
- 85 HIM HL kiegészítési javaslat. 1941_3d.-1a 31 49;
- 86 HIM HL kiegészítési javaslat. 1941_3d.-1a 31 40.